

fielle og dels Hensynet til Personernes Dygtighed, ere Grunde, som de ærede Medlemmer, naar de virkelig ville være oprigtige, maa indrømme, ikke kunne holdes. Men der er en virkelig principiel Forskjel i vor Betragtningmaade. De ærede Medlemmer mene, at der ingen Grund er til at fty en Debat om disse Spørgsmaal, og de ønske naturligvis Bevillingen givet, maaste for saa meget som muligt at fremme disse nye Skoler, som de selv tilhøre og derfor kæmpe for. Det ville vi ikke, og jeg vil sige det ærede Medlem, at det er sandelig ikke, fordi vi ere saa overordentlig bange for at komme ind paa en Debat om disse nyere Skolers Betydning, men fordi vi meget godt se, at en saadan Debat let vilde faae en uhyggelig Karakter, og saa længe den kan undgaaes, ville vi undgaa den. Men den kan kun undgaaes paa een eneste Maade, og det er den, at vi gaa den Vej, vi her ere gaaet, nemlig at foreslaa Summerne forhøiede paa de andre Konti og saa overlade til Ministeren at handle i Aarets Løb paa sit Ansvar. Det kan kun undgaaes paa den Maade, thi de Spørgsmaal, som her ere Gjenstand for Afgjørelse, ere ingenlunde rent æsthetiske Spørgsmaal. Det er Noget, som vistnok Enhver, der blot nogenlunde har fulgt med disse nye Skoler paa Litteraturens Omraade, vil indrømme, at disse nye Literaturfrembringelser, selv om de bestaa i let Lektüre, hertilands som andre Steder i Europa afgive et af denne Propagandas aller-virkeligste Midler. Der er ikke Noget, der i den Grad bidrager til at forandre et Folks ikke blot æsthetiske, men hele moraliske og religiøse Livsopfattelse, som netop dets æsthetiske Litteratur. Nu veed jeg meget vel, at man paa den Side, som det ærede Medlem tilhører, vil sige: Det er netop det, vi ønske, det have vi slet ikke noget imod; de mene, at den Forandring, der derigjennem vil tilbringes, bliver god. Vi mene, at den bliver ikke god, og vi vilde blive nødt: t. l. at begrunde dette, hvis man skulde ind paa en Forhandling om de enkelte Forfattere, der skulde have Tilskud. Vi maatte da ikke blot komme ind paa en almindelig Henvisning til de Mangler, som saa ofte have været fremhævede hos denne Skole, men paa en Henvisning til den enkelte Forfatters Feil, som vi havde Betænkelse ved, og det er det, vi helst ville undgaa. Grunden til den store Bægt, vi maa lægge paa denne Sag, er ingenlunde den, at der her er Spørgsmaal om mere eller mindre Smag i æsthetisk Hensende, om hvorvidt en saadan Litteratur for-dærvor den æsthetiske Smag alene; derom er der forskellige Meninger. Men Spørgsmaalet angaar denne Litteraturens Tendens. Om denne Tendens er en nødvendig Egenstøb ved Skolen eller ikke, det skal jeg ikke afgjøre; man behøver ikke at komme ind paa de Tendenser, som jeg nu skal til at omtale, fordi man er Realist, og man kan

være Idealist og dog være inde paa dem. Men det Faktiske er, at denne Retning, baade hvad Livsanskuelse angaar, og hvad det Stof, den behandler, angaar, er kommen ind paa en Vej, som vi ikke kunne forsøre at yde vor direkte Anerkjendelse her i Thinget ved det Stempel, vi vilde sætte paa denne Litteratur og den Anbefaling, vi derigjennem vilde give den ude i Befolkningen. Det ærede Medlem vil vist ikke bestride, at der af en Del af de nyere Forfattere kæmpes for — jeg vil nødig sige en antireligiøs eller irreligiøs Livsanskuelse — men dog i hvert Tilfælde en Livsanskuelse, hvor man ikke mærker det religiøse Moment i nogen Henseende, men snarere, som hos mangfoldige Forfattere, møder en Slags gennemgaaende Livl. Det ærede Medlem vil vistnok ogsaa indrømme mig — det er i ethvert Tilfælde ganske ligegyldigt, om han indrømmer det eller ikke, thi de Ting, jeg her gjør opmærksom paa, ere saa almindelig konstaterede og anerkjendte, selv fra Skolens egen Side, at det kommer ikke saa meget an paa en Indrømmelse, de Ting behøver man ikke at diskutere — at den nye æsthetiske Retning paa det sædelige Omraade, paa det egentlige moraliske Gebet, tager sig det forbausende let med, hvad den skilbrer. Det er Noget, jeg har set forsøre med den Betragtning — og det forsøres jo ogsaa fra mangfoldige Sider, ikke blot i enkelte Blade, men ogsaa i Almindelighed — at det kommer ganske an paa at skilbre Forholdene, som de ere, og denne Skilbring medfører ganske vist, at Tingene fremstilles faaledes, at de kunne blive til Skade for unge Mennesker; men Romaner skrives ikke for unge Mennesker, siger man, men for dem, der kunne taale dem. Jeg tror, at denne Betragtning ikke kan gjøres gjældende om afskillige underholdende Bøger, der udgives i Modermaalet og sælges i enhver Boghandel, til hvem der ville kjøbe dem. Der kan aldeles ikke være nogen Livl. om, at denne Litteratur eller ialtsald mangfoldige Exempler af denne Litteratur, lige saa meget, ja maaste mere ved den Nøgenhed, hvormed den skilbrer saadanne Forhold, end ved denne Mangel paa en virkelig høiere Livsanskuelse, bidrager til at udbrede en Gift i Befolkningen, som vilde vise sig at være komplet enerberende, ødelæggende og svækkende, og vilde fremkalde en endnu mere slap og blodagtig Slægt end den, som de ærede Medlemmer tale saa haanlig om, naar de tale om de gamle Repræsentanter for Idealismen. Det er min Opfattelse, og det er Mangfoldiges Opfattelse her. Denne Opfattelse maatte gjøres gjældende, naar vi skulde ind paa at bevilge til de enkelte Forfattere, og den vil blive gjort gjældende paa den Maade, at disse Bevillinger til enkelte Forfattere blive negtede. Det ærede Medlem vil maaste kalde det en Skandale, men det vil være os komplet ligegyldigt, og det saameget mere, som det maaste kunne være meget godt at gaa den Vej; thi der er ikke noget